

POSTANOWIENIE

Dnia 27 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania E. Z. i P. Z.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Krakowie
o odpowiedzialność osób trzecich za składki na ubezpieczenie społeczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 27 marca 2025 r.,
skargi kasacyjnej E. Z. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z dnia 26 czerwca 2024 r., sygn. akt III AUa 1192/19,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od odwołującej się E. Z. na rzecz organu rentowego kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych wraz z odsetkami z art. 98 § 1¹ k.p.c. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

[SOP]

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 grudnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Krakowie przeniósł na odwołującą się E. Z. odpowiedzialność za należności składkowe S. Spółki z o.o. w K. (dalej jako Spółka) w kwocie 435.044,86 zł powstałe w okresie od stycznia 2010 r. do grudnia 2012 r., a kolejną decyzją z dnia 7 lipca 2017 r. przeniósł na nią odpowiedzialność za należności składkowe w kwocie 265.370,02 zł za okres od stycznia 2013 r. do kwietnia 2017 r.

Odwołanie od decyzji z dnia 11 grudnia 2015 r. wniosła odwołująca się, a odwołania od decyzji z dnia 7 lipca 2017 r. wnieśli odwołująca się i P. Z.

Wyrokiem z dnia 22 października 2018 r. Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił odwołania oraz zasądził od odwołującej się na rzecz organu rentowego kwotę 7.200 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w sprawie z odwołania od decyzji z dnia 11 grudnia 2015 r. oraz od odwołującej się i P. Z. kwotę 10.800 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w sprawie z odwołania od decyzji z dnia 7 lipca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie wyrokiem z dnia 26 czerwca 2024 r. odrzucił apelację P. Z. w części odnoszącej się do decyzji z dnia 11 grudnia 2015 r., oddalając jego apelację w pozostałej części oraz oddalił w całości apelację odwołującej się i zasądził od niej na rzecz organu rentowego kwotę 8.100 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego oraz odstąpił od obciążania P.Z. kosztami postępowania apelacyjnego na rzecz organu rentowego.

Sąd Apelacyjny wyjaśnił, że apelacja P. Z. w części odnoszącej się do decyzji z dnia 11 grudnia 2015 r. podlegała odrzuceniu jako niedopuszczalna, ponieważ nie był on stroną postępowania wywołanego odwołaniem od tej decyzji. Natomiast apelacja odwołującej się w odniesieniu do obu decyzji organu rentowego oraz apelacja P. Z. w odniesieniu do decyzji z dnia 7 lipca 2017 r. były bezzasadne i podlegały oddaleniu.

W przedmiotowej sprawie okres pełnienia przez odwołującą się obowiązków członka zarządu Spółki był bezsporny, a w tym okresie powstały zaległości składkowe objęte zaskarżonymi decyzjami. Nie budzą także wątpliwości ustalenia Sądu pierwszej instancji co do bezskuteczności egzekucji prowadzonej przeciwko Spółce. Organ rentowy wydał zaskarżone decyzje po uprzednim jednoznacznym stwierdzeniu bezskuteczności egzekucji, a wniosek o ogłoszenie upadłości Spółki nie został złożony. Odwołujący się twierdzili bowiem, że w 2010 r. z uwagi na błędy biura rachunkowego prowadzącego księgowość Spółki, odwołująca się nie miała świadomości, że sytuacja Spółki uzasadnia ogłoszenie upadłości. Nie zaprzeczała jednak, że po rezygnacji z usług dotychczasowego biura rachunkowego, w kolejnych latach w trakcie pełnionej funkcji w zarządzie, uzyskała już pełną wiedzę o sytuacji finansowej Spółki, a mimo to nadal nie złożyła wniosku o ogłoszenie upadłości. Spółka w okresie pełnienia przez nią funkcji członka zarządu w sposób

trwały, wręcz systematyczny, poczynawszy od 2010 r. nie opłacała wymagalnych składek na ubezpieczenia społeczne, a ustalenia te nie wymagały wiadomości specjalnych, w szczególności opinii biegłego. Nie było również potrzeby powołania biegłego do badania drugiej, alternatywnej przesłanki ogłoszenia upadłości, tj. oceny czy i kiedy zobowiązania Spółki przekroczyły wartość jej majątku, skoro bezspornie Spółka zaprzestała opłacania składek. Sąd Apelacyjny podzielił w związku z powyższym stanowisko Sądu Okręgowego, że odwołująca się nie wykazała żadnej przesłanki egzoneracyjnej, w tym nie udowodniła, że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego) nastąpiło bez jej winy.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wniosła odwołująca się, zaskarżając wyrok w części oddalającej jej apelację, tj. w zakresie pkt 3 i 4.

W skardze zarzucono naruszenie przepisów prawa materialnego oraz przepisów prawa procesowego, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a to: 1) art. 116 § 1 i § 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (jednolity tekst: Dz.U. z 2025 r., poz. 111) w związku z art. 31 oraz 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 497 ze zm.), przez jego zastosowanie i przyjęcie że wystąpiła przesłanka bezskuteczności egzekucji z majątku Spółki, podczas gdy egzekucja została przeprowadzona w sposób niepełny i nie w stosunku do całego majątku oraz że ponosi winę za niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości, podczas gdy niezgłoszenie takiego wniosku nastąpiło bez jej winy, bowiem czyniła liczne starania na rzecz poprawy kondycji finansowej Spółki, a także że sytuacja finansowa Spółki uzasadniała złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości, podczas gdy jednocześnie zaniechano ustalenia „czasu właściwego” na jego złożenie ani nie dokonano analizy sytuacji finansowej w całym okresie objętym decyzjami organu rentowego, co doprowadziło do stwierdzenia, że w stosunku do skarżącej nie zachodzi przesłanka egzoneracyjna, a w konsekwencji do oddalenia jej apelacji, 2) art. 227 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., art. 278 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., a także art. 235² w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez uznanie, że nie zasługiwał na uwzględnienie wniosek skarżącej o dopuszczenie dowodu z opinii

biegłego sądowego z zakresu rachunkowości w sytuacji, gdy przedmiotem tego dowodu miał być fakt mający dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie, tj. ustalenie daty wystąpienia stanu niewypłacalności Spółki; 3) art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 316 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., a także art. 382 k.p.c., w następstwie którego to naruszenia oraz nieprzestrzegania kompetencji rozpoznawczych i kontrolnych sądu odwoławczego i niespełnienia jego procesowej funkcji (art. 382 k.p.c.) nie rozpoznano istoty sprawy i nie dokonano wyczerpujących ustaleń okoliczności mających znaczenie w sprawie.

Skarżąca w oparciu o powyższe zarzuty wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie na jej rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na oczywistą zasadność skargi z uwagi na przywołane w skardze okoliczności świadczące o tym, że w sprawie bez wątpienia wystąpiły uchybienia - na które powołuje się skarżąca - a jednocześnie rodzaj i zakres tych uchybień świadczy o tym, że miały one decydujący wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wskazał na brak podstaw do przyjęcia skargi do rozpoznania oraz wniósł o zasądzenie od skarżacej na jego rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Instytucja skargi kasacyjnej ma charakter nadzwyczajnego środka zaskarżenia, czego wyrazem jest m.in. istotne ograniczenie dostępności tego środka pod względem dopuszczalnych jego podstaw. Pomimo pozostawienia w art. 398³ § 1 k.p.c. możliwości zaskarżenia orzeczenia z powodu naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie oraz z powodu naruszenia przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, zakres tych zarzutów w odniesieniu do wszystkich podmiotów uprawnionych do wniesienia skargi został ograniczony. Sąd Najwyższy jako sąd kasacyjny nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna (podobnie jak uprzednio kasacja) nie jest środkiem zaskarżenia

przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2008 r., III UK 6/08, LEX nr 469183). Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. wówczas, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Przy powołaniu się w skardze kasacyjnej na przesłankę przedsądu jaką jest jej oczywista zasadność należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia. Tymczasem wniosek skarżącej pozostaje niezwykle lakoniczny i odwołuje się do przywołanych w skardze okoliczności. Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest natomiast naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 sierpnia 2021 r., III USK 234/21, LEX nr 3219766). „Oczywiste” naruszenie przepisów prawa nie jest w świetle art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. samodzielną przesłanką, na którą można powoływać się celem wykazania, że skarga kasacyjna powinna zostać rozpoznana przez Sąd

Najwyższy. Jeśli więc, zdaniem skarżącej, wyrok Sądu Apelacyjnego jest dotknięty taką wadą, to skarżąca mogła w celu spełnienia wymagania określonego w art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. wskazać, że jej skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), a występowanie tej przesłanki uzasadniać tym, że zaskarżone orzeczenie oczywiście narusza prawo, czego jednak nie uczyniła (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185). Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na podstawę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga bowiem przytoczenia stosownych argumentów (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 sierpnia 2021 r., II PSK 97/21, LEX nr 3325579), których skarżąca nie formułuje, a ogranicza się jedynie do stwierdzenia, że „*w niniejszej sprawie bez wątpienia wystąpiły uchybienia*”. Jeżeli skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, to powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża – czego w przedmiotowy wniosek zdecydowanie zabrakło oraz uzasadnić to twierdzenie – czego również we wniosku brak. Wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” winien bowiem znaleźć się w uzasadnieniu wniosku (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2021 r., II USK 175/21, LEX nr 3245310), a tymczasem skarżąca odsyła do „*powołanych w petitum przepisów*”, które w jej ocenie zostały naruszone, co ma być „*łatwo zauważalne bez konieczności wgłębiania się w tekst przepisów i bez doszukiwania się ich znaczenia*”. Taka konstrukcja wniosku uzasadniającego przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie daje podstaw do przyjęcia jej zasadności.

Podstawy kasacyjne stanowią odrębny od przesłanek przedsądu element skargi, stąd nie zastępują (ani ich uzasadnienie) przesłanek przedsądu. Innymi słowy podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 2010 r., II UK 274/09, LEX nr 585794). Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania odwołujące się do przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie może jedynie sprowadzać się do odwołania się do uzasadnienia podstaw kasacyjnych bądź też do ich powtórzenia choćby nawet w zmodyfikowanej formie ani być sformułowane w sposób, który wymagałby oceny ich zasadności (zob. postanowienia Sądu

Najwyższego z dnia 18 maja 2018 r., IV CSK 618/17, LEX nr 2500419 oraz z dnia 27 stycznia 2021 r., II PSK 24/21, LEX nr 3113274).

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego w myśl reguły z art. 98 § 1 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[a.ł.]